

NTNU

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap

Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Bacheloroppgave

Hans Olav Dahl

Deltakelse og frafall i langrenn

En kvalitativ undersøkelse om ulike langrennsaktørers meninger om deltakelse og frafall i langrenn.

Bacheloroppgave i Samfunns- og idrettsvitenskap

Emnekode: IDRSA 2900

Veileder: Arve Hjelseth

Vår 2020

Forord

Denne bacheloroppgaven er en oppsummering av mine to studieår med idrettsvitenskap. Studiet har gitt meg mye kunnskap rundt idrettens rolle i samfunnet. Jeg har fått kunnskap om temaer jeg allerede visste litt om, temaer som var helt nye for meg og dette har gitt meg et nytt perspektiv om idrettens påvirkning på folk og samfunn.

Ett av temaene som jeg først ble introdusert for, var frafall og deltakelse i den organiserte idretten. Dette temaet har engasjert meg i stor grad utover studiet og derfor har jeg valgt å ta utgangspunkt i dette og grave dypere i min bacheloroppgave. Jeg selv har vært svært interessert i langrenn og har valgt å vri temaet på oppgaven til deltakelse og frafall i langrenn. Dette ble en naturlig oppsummering på dette studiet for meg.

Jeg må gi en stor takk til min veileder, Arve Hjelseth. Med gode og presise tilbakemeldinger har veiledningen vært helt nødvendig og svært nyttig. I tillegg vil jeg takke mine informanter/intervjuobjekter som har dannet grunnlaget for oppgaven og gitt meg mye informasjon innenfor temaet.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
1.0 Innledning.....	5
2.0 Teori	8
2.1 Bourdieu – ulikhetsdimensjoner og kapitalbegrep	8
2.2 Tidligere forskning	10
3.0 Metode.....	12
3.1 Perspektivmessig utgangspunkt.....	12
3.2 Metodevalg og forberedelser	12
3.3 kvalitetssikring	14
3.4 svakheter med metoden	14
4.0 Analyse og diskusjon.....	16
4.1 Hvordan oppleves tendensen av mer frafall og mindre deltakelse?	16
4.2 Hvilke tiltak kan hjelpe til mot mindre deltakelse og mer frafall?	19
4.3 Mine funn og tidligere forskning	21
4.4 Frafall – et overvurdert problem?.....	22
5.0 Avslutning	23
6.0 Referanseliste	25
7.0 Vedlegg 1	27
8.0 Vedlegg 2	30

Sammendrag

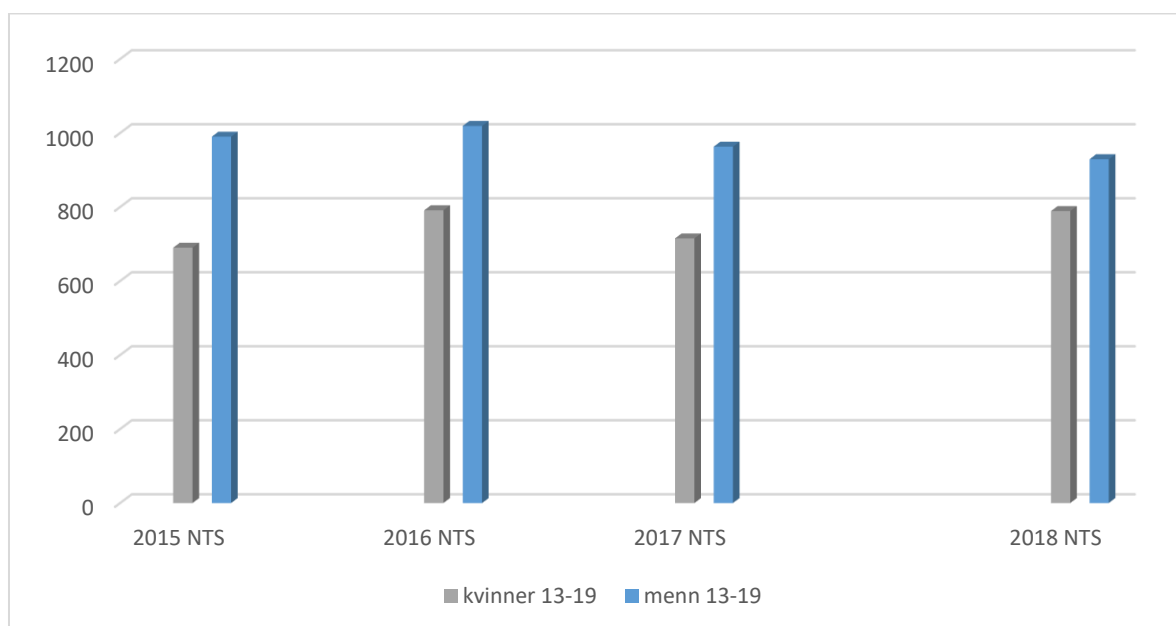
Formålet med dette prosjektet er å se på hvordan vi kan forklare frafallsproblematikken og deltakelse i langrenn med bakgrunn i sosiale ulikhetsdimensjoner som kjønn og klasse, samt kapitalformene Bourdieu beskriver. Med relevant teori blir disse ulikhetene beskrevet gjennom oppgaven. I forkant av oppgaveskrivingen har jeg gjennomført tre intervjuer med informanter som har ulike roller og ulikt utgangspunkt i langrennssporten. Intervjuene har gitt grunnlag for diskusjonsdelen i oppgaven.

Opgaven skal belyse noen årsaker for økt frafall og mindre deltakelse i langrenn.

Tidligere forskning tilsier at overganger til junior og til senior er krevende for mange utøvere, her faller mange av utøverne av. Det er mange faktorer som påvirker valgene hos disse ungdommene. Noen stopper å satse på idrett, andre velger bort langrenn til fordel for andre idretter. Resultatene i denne oppgaven viser at eksterne faktorer som for eksempel foreldre, med bakgrunn i kapitalformer, kan ha en stor påvirkning på hvorfor barn og unge deltar i langrenn og hvorfor ungdom slutter.

1.0 Innledning

NIF er Norges største frivillige organisasjon med litt i underkant av 2.1 millioner medlemskap (NIF, 2020). NIF har dermed et stort ansvar for å holde så mange som mulig i aktivitet, spesielt når deres egne ord er «Norsk idrett jobber for at flest mulig ungdom er aktive i idrettslaget lengst mulig, som utøvere, trenere, dommere, styremedlemmer, ledere og frivillige.» (NIF, 2020). Ungdom som ikke selv er aktive kan bidra til idretten på andre måter og slik ta del i et miljø som er bra for både helse og velvære gjennom livet. Norges skiforbund har samme mål som NIF og har de siste årene har registrert nedgang i medlemstall. Konkrete tall fra Nord-Trøndelag skikrets (Figur 1) viser en utvikling av aktivitetstall til menn og kvinner mellom 13-19 år fra 2015 til 2018. Tallene viser at det på kvinnesiden varierer veldig fra år til år om tallet øker eller minker, mens for gutter ser vi en nedgang fra 2016 som vi bør være bekymret over.

Figur 1: Antall deltakere for kvinner og menn mellom 13-19 år i Nord-Trøndelag skikrets fra 2015 til 2018.

Frafall har vært et problem i den organiserte idretten lenge. For NIF blir frafall i ungdomsidretten beskrevet som den største utfordringen de har (Heggdal, 2015). Temaet har blitt veldig aktuelt og er også en av de største utfordringene for Norges skiforbund. Det er ikke en enkel oppgave å forklare hvorfor det er slik at ungdom faller ut av idretten, men flere peker på at det er ulike grunner og faktorer som gjør problemet veldig sammensatt. Noen av grunnene som blir pekt på er tidlig spesialisering, fokus på resultat, og mangel på motivasjon (Heggdal, 2015).

Når det kommer til langrenn, har det vært et fokus på deltakelse, både i organisert trening og konkurranser. Det er færre barn som begynner med langrenn nå sammenlignet med tidligere (Ekeland og Rognerud, 2018). Mangel på deltakelse og rekruttering har preget startlistene over hele landet de siste årene og slik som med frafall er det flere grunner som ofte henger sammen. Blant annet skal jeg se om eksterne faktorer som foreldre er en av hovedgrunnene til dette, og dette skal jeg komme tilbake til senere i oppgaven.

Mange av faktorene som fører til frafall kan forklares gjennom ulikheter mellom utøverne. Ulikhet knyttet til kjønn, sosioøkonomisk bakgrunn og sosial klasse er faktorer som det ikke snakkes like høyt om, men som kan ha like stor innvirkning som for eksempel, motivasjon og større krav til prestasjon, om ikke mer. Disse ulikhetsdimensjonene ble etablert av sosiologen Pierre Bourdieu (Thing & Wagner, 2016). Han prøvde også å forklare sosiale fenomener med sitt kapitalbegrep. Gjennom økonomisk-, sosial- og kulturell kapital kan man grundigere forklare hvorfor det er mindre rekruttering og mer frafall ved at folk innehar ulik grad i disse formene for kapital. «Etnisitet og kjønn er barrierer som kan være til hinder for deltakelse i den organiserte idretten, men også sosial klasse har kommet i mediens søkelys. Der man i Oslo bare har en deltakelse på 28 prosent i idrettslag blant ungdom fra familier med lav inntekt, så er deltakelsen doblet blant de fra familier med høy inntekt» (Sæther, 2018). Dette tyder på et klasseskille når det kommer til organisert idrett. Slik kan vi også anta at det er i langrenn hvor penger og sosioøkonomisk bakgrunn er viktige utgangspunkt. Etnisitet er også en ulikhetsfaktor som ofte har mye å si i organisert idrett, men det er ikke like overraskende i en idrett som langrenn, sammenlignet med andre idretter.

NIF har en visjon som handler om at alle skal ha mulighet til å delta i idrett ut ifra hva en selv ønsker, «idrettsglede for alle» (NIF, 2020). Visjonen har et enkelt budskap, men det er ikke alltid like lett å oppnå. Ikke alle har mulighet til å delta i idrett, spesielt i en idrett som langrenn der kostnadene kan bli høye, og behovet for et støtteapparat rundt seg er svært viktig.

Denne oppgaven belyser hvordan ulike langrennsaktører opplever tendensen til økt frafall og mindre deltakelse i langrenn, samt forsøker å forklare denne tendensen i lys av Pierre Bourdieu sine teorier om ulikhetsdimensjoner og kapitalbegrepet.

Oppgavens problemstilling er: «Hvordan kan vi forklare tendensen av økt frafall og mindre deltakelse i langrenn, og hvilke tiltak kan brukes for å forebygge dette, basert på hvordan aktører i langrennssporten ser på dette og i lys av Bourdieu sine teorier om

ulikhetsdimensjoner og kapitalbegrep?». Det teoretiske rammeverket rundt ulikhetsdimensjoner, kapitalbegrepet og tidligere forskning skal belyses. Metodisk framgangsmåte og diskusjon av resultatene i lys av teoriene går gjennom, før det forsøkes å svare på problemstillingen.

2.0 Teori

2.1 Bourdieu – ulikhetsdimensjoner og kapitalbegrep

Norges skiforbund har et mangfoldig medlemskap. Dette medfører flere ulikhetsdimensjoner slik som økonomisk- og sosial klasse. For å se nærmere på disse ulikhetene og deres betydning, trekkes Pierre Bourdieu sine teorier knyttet til sosial ulikhet samt hans tolkning av kapitalbegrepet fram. Slik som Bourdieu beskriver samfunnet/det sosiale rom kan Norges skiforbund og miljøet i denne oppgaven være et eksempel på dette.

Posisjonen man har i det sosiale rom er basert på hvilke kapitalformer man tilegner seg, samt på mengde samlet kapital. Men hvordan skal vi forstå Bourdieu sitt kapitalbegrep? (Thing & Wagner, 2016). I den marxistiske klasseanalysen blir kapitalbegrepet utelukkende koblet til med den materielle og økonomiske kapitalen. Bourdieu har videre utvidet begrepet til å omfatte andre kapitalformer. De tre primære kapitalformene er: den økonomiske, kulturelle og sosiale kapital. Disse kapitalformene omfatter alle ressurser som kan anvendes for å få annerkjennelse i et konkret felt.

Økonomisk kapital omfatter alle former for økonomiske ressurser som kan investeres, slik som penger og andre materielle goder. I idrettskontekst er disse økonomiske ressursene ofte sett på som penger som man bruker på utstyr, reise og annet som må til for å kunne delta i idretten. Den kulturelle kapitalen handler om det å beherske den legitime kulturs koder (moral, regler osv.), noe som læres gjennom oppvekst og utdanning. Eksempler på kulturell kapital kan være kunnskap, språk, verdier og gode vaner. Den kan også komme i objektivert form som bøker og metoder, kroppsliggjort form som livsstil og som institusjonalisert form slik som titler og legitimasjon. Denne kapitalen påvirkes da i stor grad av familie og venner som man vokser opp med. Den sosiale kapital består av alle nettverkene man tilhører, familie, venner, skole, jobb og organisasjoner er eksempler på dette. Slike nettverk kan mobiliseres om man ønsker å oppnå høyere kapital innenfor den sosiale kapitalen, for eksempel skaffe seg en ny jobb, få flere venner eller bli medlem i andre organisasjoner.

Bourdieu har også en fjerde overordnet kapitalform i tillegg, symbolsk kapital, som alle de andre kapitalformene kan konverteres til. Symbolsk kapital er et relasjonelt begrep, som knytter seg nært felts-begrepet. «Man skal forstå at det symbolske ved en kapitalform som det forhold, at den enkelte kapitalform ikke har nogen verdi i sig selv.» (Thing & Wagner, 2016, s. 61). Kapitalformen har kun verdi når den eksisterer i et felt, der det også befinner seg andre

aktører som i felleskap er enige om å attribuere denne form for egenskap eller verdi. Et eksempel kan være det å ha vunnet en medalje i en anerkjent internasjonal konkurranse, for eksempel i OL eller VM. Det vil gi høy symbolsk kapital i idrettsfeltet, men ikke like bra kapital innenfor mange andre felt. Et eksempel på det er Petter Northug som har hatt stor idrettsmessig suksess og høy symbolsk kapital innenfor langrennsmiljøet. Dette har gitt muligheter til videre karriere som for eksempel kommentator på diverse arrangement. Her har han fått brukt sin høye status til å konvertere kapitalen til andre felt slik som mediefeltet.

Disse formene for kapital er konvertible. En type kapital kan «omformes» i en annen kapital. Pengekapital kan byttes mot utdanning eller andre former for kulturell kapital. Dette gjør at aktørene kan «flytte» seg i det sosiale rommet, og få en annen posisjon. Kulturell kapital kan omformes til sosial kapital, altså gi tilgang til andre sosiale kretser som kan gi høyere status og åpne dørene for videre investering i den kulturelle kapitalen. Slik kan det være til god hjelp for å utvikle den økonomiske kapitalen også. De forskjellige typene kapital er ulikt fordelt i samfunnet og gjør at noen kan dominere andre, dette gjør at det finnes klasser. Klassene er uttrykk for avstander i det sosiale rommet. De som befinner seg langt fra hverandre i rommet vil sosialiseres på forskjellige måter og de vil oppleve verden på forskjellige måter. De som er innenfor et avgrenset område i rommet vil ha like måter å se verden på.

Bourdieu beskriver de ulike klassene i samfunnet med begrepet «distinksjon». Ordet betyr å skille mellom ulike ting. I dette tilfellet blir distinksjon det å skille mellom hva som gir status i de sosiale rommene. Da er det ofte at de som har de beste posisjonene i det sosiale rommet som styrer disse distinksjonene og har selv utviklet de distinksjonene som passer best.

Dannelsen og utviklingen av disse distinksjonene skjer uformelt gjennom sosiale interaksjoner med andre mennesker gjennom oppveksten, for eksempel i utdannelsessystemet. Det er en fordel for de elevene som kommer fra familier som har utviklet gode distinksjoner, siden de arver denne kunnskapen.

Ifølge Bourdieu (Thing & Wagner, 2016) kan idrett være et eget felt i det sosiale rom. Det er de med best utviklet distinksjon som sitter med makten til å definere hva som er «rett og galt» i idrettsfeltet. Dette kan det være med å begrense barn og unges muligheter til valg og deltakelse av idrett. «Slik forklarer Bourdieu at den symbolske makten har innvirkning på den sosiale praksisen innenfor et felt. Distinksjonen og symbolsk makt er med og spiller inn om ungdom bedriver idrett, men i større grad hvilke idretter man velger å delta i.» (Iversen, 2019, s. 7) Dette kan være på å forklare hvorfor ungdom etter hvert velger bort langrenn for andre idretter, noe som ses nærmere på i diskusjonsdelen av oppgaven.

Man blir sterkt påvirket av den kulturen man vokser opp i og dette er med på å påvirke hvilke idretter man velger å delta i, men det er også andre faktorer som spiller inn. Ulikheter som kjønn, klasse og sosioøkonomisk bakgrunn er også avgjørende for hvilke valg ungdom gjør innenfor idrettsfeltet. Man kan se klasseskiller ut ifra disse ulikhetene. I artikkelen *Ungdom, idrett og klasse: Fortid, samtid og framtid* av Strandbu et. al. (2017) undersøkes det klassebasert rekruttering til ungdomsidretten i Norge. I artikkelen til Tjønndal (2017) snakker hun om de ulike funnene fra artikkelen til Strandbu et. al. Her nevnes det at å drive med idrett innebærer høy kostnader, og jo mer involvert man er, jo høyere blir kostnadene. Ungdom i familier med dårlig råd har derfor begrensede muligheter til idrettsdeltakelse (Tjønndal, 2017). Dette tyder på at klasseskille og sosioøkonomisk bakgrunn har en effekt på hvilke idretter ungdom kan delta i. For denne oppgaven vil dette være relevant å se nærmere på, hvilken effekt klasseskille og sosioøkonomisk bakgrunn har for deltakelsen og frafallet i langrenn.

2.2 Tidligere forskning

Økende frafall og mindre deltakelse i organisert idrett og spesielt i langrennsmiljøet har kommet mer og mer frem i lyset de siste årene. Med bakgrunn i dette har det kommet flere forskningsprosjekt som har forsøkt å forklare disse fenomenene. Forskning kan ha mange ulike vinklinger, men felles for disse prosjektene er å finne faktorene som påvirker frafall og deltakelse. I dette prosjekt har det blitt sett på ulikhetsdimensjoner og hvorfor disse kan påvirke frafall og deltakelse i langrenn, mange andre prosjekter prøver derimot å se på den organiserte idrettens evne til å treffe ungdom som faller fra idretten.

En tidligere masteroppgave, «*Frafall i langrenn*», skrevet av Elisabeth Uhlig-Nordølum (2019) er mye brukt som grunnlag for denne oppgaven. Via Norges idrettshøgskole har hun valgt å se på dette gjennom et klubbperspektiv. Oppgaven har som utgangspunkt å se på hvordan langrennsklubber opplever frafallet blant ungdom mellom 13-19 år. Her har forskjellige ledere fra klubber på Østlandet blitt intervjuet om sin egen vurdering av frafall i denne aldersklassen, samt hvilken grad klubbene organiserer tiltak for å forhindre frafall (Nordølum, 2019, s. 3). Oppgaven tar ikke for seg ulikhetsdimensjoner i samme grad som i denne oppgaven hvor det brukes teorier av Bourdieu. Men her brukes det organisasjonsteoretiske perspektiver for å se på om klubbene opplever en sammenheng mellom frafall og dagens organisering.

Slik det kommer fram i masteroppgaven, er frafallet et sammensatt problem. Klubbene opplever at det er mange forskjellige årsaker som påvirker hvor lenge unge utøvere velger å være med på organisert idrett. Videre vises det til ulike tiltak mot frafall som for eksempel grupper til de som ikke ønsker å satse. Her har klubbene kun delvis opplevd suksess ved at få utøvere har møtt opp. I et annet funn i oppgaven nevnes det at klubbenes hverdag kan ses på som en balansegang mellom topp og bredde, der det kan være vanskelig å møte alle behov (Nordølum, 2019, s. 3). Klubbene har begrensede ressurser og er avhengig av frivillig arbeidskraft for å opprettholde så mye tilbud som mulig. Dette er enda et godt poeng som blir diskutert nærmere senere i denne oppgaven. Til slutt kommer Nordølum fram til at klubbenes situasjon ift. frafall er individuelle og at en felles løsning ikke er noe man burde forsøke å få til. Klubbene burde heller forsøke å møte sine egne utøveres behov slik at de kan tilpasse og utvikle organiseringen av tilbud i samsvar med forventningene utøverne og de rundt klubben har.

Et annet studie gjort av Ørnulf Seippel (2005) viser at dette var et sentralt tema for 15 år siden. I denne rapporten har en undersøkelse blitt gjennomført med de samme deltakerne som de hadde brukt under en undersøkelse fire år tidligere. Målet var å se om disse deltakerne fortsatt var medlem i det samme idrettslaget, om de hadde skiftet idrettslag eller om de hadde sluttet med organisert idrett. Dette gir studien et veldig godt utgangspunkt for å diskutere hva som ligger til grunn for frafall og nedgang i aktivitet (Seippel, 2005, s. 4).

I en artikkel av Myrli & Mehus (2015) undersøker de ungdoms ulikhet i idrettsdeltagelse i lys av kjønn, majoritets- og minoritetsbakgrunn og sosioøkonomisk bakgrunn (Myrli & Mehus, 2015, s. 51). Resultatene av undersøkelsen viser at sosioøkonomisk bakgrunn har betydning for frafall gjennom at ungdom fra familier med lav sosioøkonomisk status avslutter organisert idrett tidligere enn ungdom fra familier med høy sosioøkonomisk status. Slike forskningsprosjekter er med på å begrunne de funnene som blir lagt frem i min oppgave.

3.0 Metode

I denne oppgave kunne begge av de vesentlige paradigmene i samfunnsforskning vært brukt. Både kvantitativ eller kvalitativ forskning kan brukes for å finne informasjon og svar på problemstillingen. I denne oppgaven ble det brukt en kvalitativ metode i form av intervju. Kvalitativ forskning gir en god mulighet til å grave dypt og skaffe detaljrik informasjon, og for min del var det essensielt å kunne plukke ut mine intervjuobjekter for å få et mangfoldig innblikk i deres tanker om tendensene av økende frafall og mindre deltakelse i langrenn.

3.1 Perspektivmessig utgangspunkt

Kvalitativ forskning kan ha flere ulike perspektivmessige utgangspunkt. En av dem kalles for sosialkonstruktivismen. «At ulike folk kan ha fullstendig ulike oppfatninger av «samme» fenomen, forklares godt innenfor dette perspektivet ...» (Tjora, 2017, s. 27). Et slikt perspektiv er relevant for denne oppgaven, hvor det har blitt kontaktet flere personer med forskjellig bakgrunn og forståelse av feltet. Dette gir et mangfoldig innblikk som er essensielt i slike prosjekter. Tjora (2017) forteller videre at vi bruker de kvalitative metodene for å identifisere hvordan ulike sosiale enheter skapes ved handling, interaksjon og meningsdanning. Disse sosiale enhetene forventes å være forskbare og signifikante. Samtidig er de relevante for en forståelse av de aspektene ved samfunnet som vi gjerne oppfatter som strukturelle egenskaper (som for eksempel klasse og sosiale ulikheter) (Tjora, 2017, s. 28). Slike strukturelle egenskaper som Tjora (2017) beskriver her skiller folk fra hverandre gjennom klasser og sosiale ulikheter. Dette tilsvarer ulikhetsdimensjonene som Bourdieu nevner i sine teorier og begrunner mitt valg for metode og perspektiv.

3.2 Metodevalg og forberedelser

«Den mest utbredte datagenereringsmetoden innenfor kvalitativ forskning er ulike former for intervjuing.» (Tjora, 2017, s. 113). Vi har flere ulike intervjuformer. Semistrukturerte intervjuer og dybdeintervjuer er av de populære formene, men vi har også noe som kalles fokusgrupper, der deltakerne inviteres til i fellesskap å diskutere ett eller flere temaer, med forskeren som ordstyrer (Tjora, 2017, s. 113). Og en type som vi kaller fokuserte intervjuer, som da er en kortere form for dybdeintervju. Dette kan være effektivt hvis temaet er snevret godt inn før intervjuet foretas. For mitt prosjekt valgte jeg å gå for fokuserte intervju. Grunnen til dette var at jeg hadde tatt for meg et veldig spesifikt tema med teoriene til Bourdieu som rammeverk. Tjora (2017) nevner at bruk av kortere intervju bør vurderes dersom temaet er

sterkt avgrenset og man mener at tillit kan etableres relativt raskt i intervjusituasjon. Dette var viktig da tema for oppgaven ble valgt og intervjuguide ble utarbeidet.

Av deltakerne som ble valgt ut var det en utøver, en trener og en med lederstilling. Grunnen til dette var at jeg ville få en større bredde av informasjon fra personer innenfor skimiljøet. Gjennom dette valget av ulike roller, gir det et større potensial for å få en bredere informasjonstilgang og et større perspektivmangfold. Utøveren er aktiv i en klubb som vi kan regne som en større klubb. Treneren er fra en mindre klubb med andre vilkår, og lederen har en krets-lederstilling. Videre i oppgaven vil de bli referert som Utøveren, Treneren og Lederen.

Intervju som metode krever tid av begge parter, og gode forberedelser i forkant slik at man kan sikre seg så verdifulle svar som mulig fra informantene. Jeg brukte mye tid på å utvikle en god intervjuguide som jeg kunne bruke til alle mine intervjuobjekter. Denne intervjuguiden ble brukt i forkant for å sortere og strukturere intervjuet, slik at jeg hadde oversikt. Den fungerte som en rød tråd gjennom alle intervjuene. Underveis i intervjuene måtte jeg aktivt lytte og muntre opp deltakerne til å svare og utdype. Videre hadde jeg laget noen stikkord som jeg hintet frem om de ikke kom innpå temaene selv. På grunn av koronasituasjonen som oppsto midt i prosjektet ble jeg nødt til å komme i kontakt med informantene over nett og intervju dem over videochat.

Etter intervjuene måtte jeg transkribere, dette gjorde jeg ved hjelp av lydopptak av intervjuene. Dette gir oss en visshet om at vi får med oss det som blir sagt, mens vi i intervjusituasjon kan konsentrere oss mer om deltakerne som snakker (Tjora, 2017, s. 166). Deltakerne ble informert om dette på forhånd og skrev under et samtykkeskjema som dokumentasjon på dette. Det skal nevnes at det ikke er like lett å plukke opp visuelle ledetråder under intervjuet, og disse faller bort når man begynner å transkribere med lydopptakene.

I løpet av denne prosessen har jeg analysert data som jeg har generert gjennom intervjuene, noe som vil si at resultatene blir påvirket av min egen forståelse og den erfaringen jeg har innenfor feltet. Resultatene vil være helt unike med tanke på det samspillet mellom meg og informanten, så om noen andre hadde valgt å fullføre det samme studiet ville de nok oppnådd andre resultater. Selv om jeg stiller de samme spørsmålene til alle informantene om de samme temaene, vil samtalenes innhold variere.

Stegvis-deduktiv induktiv metode er en vanlig prosess man går gjennom i slike prosjekter. Den induktive delen handler om at man jobber fra data mot teori, mens den deduktive delen handler om at man sjekker det teoretiske mot det empiriske (Tjora, 2017, s. 18). Modellen gir inntrykk av at prosessen er lineær, noe den ofte ikke er. Man hopper som regel litt frem og tilbake. Men modellen gir et godt utgangspunkt for orden og systematikk i prosjektet, og dette gir prosjektet god pålitelighet, siden modellen stiller krav til datagenereringen (Tjora, 2017, s. 231). I mitt prosjekt ble denne metoden forankret i at jeg i utgangspunktet valgte Bourdieu som teoretisk rammeverk. Dette påvirket mine fremgangsmåter som for eksempel hvordan intervjuguiden min til slutt ble. Jeg startet ganske deduktivt og videre har jeg i analysen av oppgaven satt datamaterialet opp i mot teorien, som er mer induktivt.

3.3 kvalitetssikring

Gyldigheten i mitt prosjekt trenger ikke nødvendigvis å være så høy, men jeg håper og tror at resultatene i denne oppgaven kan gjenkjennes av andre skientusiaster, og at disse drar nytte av funnene ved mitt prosjekt. Resultatene er naturligvis ikke generaliserbare i statistisk forstand, men «generalisering kan også tenkes i mer strukturell forstand, hvor det er opp til forskeren å beskrive i hvilke situasjoner resultatene vil kunne være gyldige.» (Tjora, 2017, s. 239).

Transparens er en av de viktigste kvalitetssikrede kravene i all forskning. Tjora (2017) nevner at målet ved transparens er at lesere skal få et så godt innblikk i forskningen at de kan ta stilling til forskningens kvalitet. Det er da viktig at forskeren alltid noterer seg hvilke valg man tar, hvilke problemer som er oppstått og hva slags teorier som er benyttet. Transparensen eller gjennomsiktigheten er altså hvor godt alt er dokumentert fra forskeren og hvordan alt i oppgaven henger sammen. Dette viser man til gjennom hele oppgaven og spesielt ved sitatene, slik at leserne kan ta stilling til om det er gjort en rimelig fortolkning. Det er vanskelig for meg som forfatter å si hvor god transparens denne oppgaven har, men de aller viktigste valgene er gjort rede for og godt beskrevet.

3.4 svakheter med metoden

Ved bruk av intervju kommer man ikke til et fasitsvar på problemstillingen, og som nevnt ville andre som hadde fullført det samme prosjektet, neppe fått de samme resultatene. Hensikten med intervjumetoden er da ikke at det skal være generaliserbart.

Det finnes mye kritikk mot disse metodene. «spørsmålene om hvorvidt – og eventuelt hvordan – det er mulig å generalisere i kvalitativ samfunnsforskning, er gjenstand for opphetet debatt.» (Nadim, 2015, s. 129). Nadim (2015) forteller videre at det ikke er uvanlig

at kvalitative forskere minimerer relevansen av generalisering eller benekter at kvalitativ forskning har noen intensjon om å generalisere.

Det er en del svakheter med tanke på datainnsamlingen. Gjennom intervjuene kan forskerens manglende bevissthet og refleksivitet rundt sin egen posisjon innen feltet og synspunkt på temaet være et av dem. Og dette kan påvirke resultatet til forskningen uten av forskeren tenker over det. Med denne oppgavens utgangspunkt i Bourdieu sine teorier og tidligere forskning er det lett å bli påvirket av dem. Som for eksempel mine tolkninger av datamaterialet, som informantene mest sannsynlig ikke tenkte på når de svarte. Håndteringen av resultatene kan også glippe på grunn av forskerens ubevissthet, ved at enkelte analyser kan tolkes feil hvis man har glemt å transkribere gester, latter osv. Noe som man ikke kan utelukke i de aller fleste gjennomføringer av kvalitativ forskning.

4.0 Analyse og diskusjon

I denne delen av oppgaven skal det vises til funnene fra intervjuene og gis innblikk i samtaler med informantene. Samtidig er det et mål å bruke disse funnene til å forklare hvorfor det er økende frafall og mindre deltakelse i langrenn ved å se det i lys av Bourdieus sine teorier om ulikhetsdimensjoner og kapitalbegrep. Videre vil det også belyses hvordan deltakerne opplever tendensene og hvilke tiltak som kan gjøres for å motarbeide tendensene.

Slik som problemstillingen min er formulert, vil jeg først legge frem de viktigste punktene om hvordan informantene mine opplever tendensene til økt frafall og mindre deltakelse i langrenn. Dermed vil jeg diskutere rundt ulikhetsdimensjonene klasse og kjønn, samt kapitalbegrepene, økonomisk kapital, sosial kapital og kulturell kapital og deres påvirkning på tendensene. Jeg vil bruke sitater fra intervjuene for å gi innblikk i deltakeres meninger og hvorfor de eventuelt har de meningene.

4.1 Hvordan oppleves tendensen av mer frafall og mindre deltakelse?

Ett av hovedspørsmålene deltakerne fikk var som følgende: hva tror du er grunnene til at færre velger å delta i langrenn? Dette er et enkelt, men samtidig vanskelig spørsmål, som har som mål å få deltakerne til å tenke seg om og reflektere rundt spørsmålet. Jeg hadde oversikt over mulige forklaringer i intervjuguiden slik at jeg kunne hjelpe deltakerne hvis de satt fast.

Jeg tror egentlig, (...) det er komplekst, liksom sammensatte problemer, men de faktorene som kommer frem når vi spør dem er jo at det er andre ting som er artigere og det er det jeg tror er hovedproblemet, at det er artigere å holde på med fotball, håndball, turning eller dans, og at vi rett og slett blir utkonkurrert av andre idretter. ... I tillegg så er det veldig kostbart, det er et større krav til at man har et apparat rundt seg som har kontroll. Altså (...) er man foreldre som starter på null, som aldri har gått på ski, så går det greit til de er 11-12 år liksom, så skal det smøres ski på skirenn og de må ha litt peiling på ting og da tror jeg det er en ganske avgjørende faktor. Det er jo ikke bare det med pengene, man må jo kjenne til idretten, i iallfall har man stor fordel hvis man har foreldre eller større søsken som har drevet med langrenn før. (Leder, Krets)

Lederen peker hovedsakelig på tre punkter her. Det er kostbart, konkurranse fra andre idretter og at det er fordel om foreldre har drevet med langrenn før. Det refereres til hva barna selv tenker om langrenn og at mange sier at de liker andre idretter bedre. En av grunnene kan tenkes til allsidighet og at mange barn og unge driver med mange forskjellige idretter, etter hvert som de blir eldre må de velge og vrake etter hva de er mest interessert i å holde på med. Dette kan forklares ved at utøverne som velger andre idretter ovenfor langrenn har høyere sosial kapital og kulturell kapital i andre felt som gjør at de trives bedre der. Resultatet blir da at andre idretter «utkonkurrerer» langrenn. De to andre punktene som nevnes her kan ses i sammenheng, at langrenn er en kostbar idrett og at det er krav til en form for støtteapparat. En tidlig form for støtteapparat består stort sett av foreldrene og det kreves at de tar seg råd og tid til å bruke penger på barna og idretten de driver med. Et viktig punkt som jeg vil peke på her kan relateres til Bourdieus kulturelle kapital. Det at foreldrene ikke trenger å være en stor del av miljøet for at ungene skal starte med langrenn, er forståelig, men i det ungene blir eldre så kreves det mer av foreldrene. Som nevnt er det en fordel hvis barna har foreldre eller søsken som har drevet med idretten før, dette tilsier at de har en viss kulturell kapital innenfor feltet. Jo mer kjent de mer med miljøet og jo mer etablerte de er, har mye å si for hvor lenge barna kommer til å drive med langrenn når de etter hvert blir eldre. Dersom barna blir godt inkluderte i miljøet vil det etter hvert skape større kulturell kapital hos dem også.

(...) Jeg tror det at når man skal drive med langrenn så må man ha et bra støtteapparat rundt seg og det er veldig kostbart. Det er på en måte ikke så trygt å satse og man må gå «all in» hvis man skal leve av idretten, det er tryggere å heller studere ... Når man kommer til junior og senior nivå så må man ha det beste utstyret. Når man er litt yngre så er jo utstyret fortsatt dyrt, men man trenger ikke det beste utstyret. (...) Jeg husker når jeg var 15-16 år så hadde jeg vel to par ski for begge stilartene. (Utøver, Storklubb)

Utøveren nevner på lik linje som Lederen, at langrenn er en kostbar idrett og at det kreves et godt støtteapparat rundt seg. Det andre punktet som nevnes kan relateres til eldre utøvere i overgangen til junior og videre til senior. Her pekes det på at det ofte er tryggere å fokusere på skole og studier enn å satse langrenn.

Det tror jeg er mange grunner. En av grunnene tror jeg er (...) foreldre-generasjon. Mange foreldre som prioriterer seg selv og egne interesser ovenfor ungenes interesser. Det er noen som begynner å bli så seriøs i så ung alder, særlig med utstyr og sånt, slik at det dreier seg (...) over på litt for kostbare innsatsfaktorer for å bli god til å renne på

ski. Det er jo selvfølgelig en grunn til at det blir så mange tilbud etter hvert, både nettbasert og hallbasert. Mange synes det er mer behagelig med slik aktivitet enn å være ut i vær og vind. Og da betyr det mye hvis foreldrene tar med ungene sine i vær og vind fra ung alder. (Trener, Småklubb)

Treneren peker også på foreldre som en viktig faktor, men han forteller at foreldregenerasjonen nå oftere prioriterer seg selv og sine egne interesser over barnas interesser. Her blir, noe overraskende, vær sett på som en viktig faktor. Det at det har blitt andre idrettsanlegg som haller og treningsstudioer gjør at flere synes det er mer behagelig å drive med slik aktivitet enn å drive med aktivitet i vær og vind. Det er vanskelig å drive med langrenn hvis man har slike holdninger.

Alle informantene peker på at støtteapparat og foreldre må vise interesse for å følge opp sine barn. I tillegg nevner de at idretten er kostbar og at dette er en faktor som spiller en viktig rolle når mange slutter med langrenn. Vi kan se dette i samsvar med Bourdieu sitt kapitalbegrep. Den økonomiske kapitalen som består av de ressursene foreldrene har til å disponere på idretten avhenger av at foreldrene har interesse til å følge opp barna og ungdommene sine. Dette er ofte en faktor som man selv ikke kan kontrollere, og det vil være veldig tilfeldig. Er man så heldig at man blir født i en familie hvor foreldrene er høyt utdannet og med gode inntekter vil dette ha en positiv effekt på deltakelsen i en idrett som langrenn. Disse utøverne vil være i en høyere klasse enn de utøverne som har foreldre med lavere utdanning og dårligere inntekt. Da har de ofte muligheten til å styre distinksjonene innenfor feltet. Dette kan også trekkes til frafallsproblemet, men da handler det mer om foreldrenes interesse til være med barna og ungdommene sine gjennom «idrettskarrieren».

Deretter fikk informantene et lignende spørsmål. Hvordan opplever du denne tendensen, og hvordan merkes dette ved din klubb? Siden alle deltakerne har ulike roller i forskjellige organisasjoner, ville jeg høre med dem om deres erfaring rundt temaet og hvordan tendensene merkes ved deres organisasjon.

Heldigvis ser vi at medlemstallene går oppover og det er kjempebra, men ser man på hele kretsen så vises det veldig godt. Det har aldri vært så tynt i rekkene som det er nå, aldri så få deltakere på hovedlandsrenn og lokale renn også. Og det er der den store utfordringa er, unger vil ikke gå skirenn lengre, (...) deltakertallene stuper. Vi var 30 jenter som konkurrerte mot hverandre når jeg gikk og nå er de 11. (...) Det er ikke en

bra tendens, og det er noe vi snakker ganske mye om for å få det til å endre seg.

(Leder, Krets)

Det første Lederen peker på i dette sitatet er at medlemstallene har gått oppover i den klubben Lederen har vært i, men at hele kretsen sliter med lite deltakelse. Det pekes spesifikt på at deltakelsen på konkurranse til jenter har gått betraktelig ned. Grafene i innledningen viser at det går i bølger på kvinnesiden, det skal nevnes at denne grafen viser fra året 2015 til 2018 og at det refereres til tall i Nord-Trøndelag skikrets. Det er uansett ikke betryggende slik som Lederen forklarer situasjonen.

Om det blir mange år at det blir slik det er nå, da blir jo de som tilrettelegger og ordner for gammel. Da vil de, som mange andre, ikke ta seg tiden til å ta ansvar og opprettholde miljøet. (...) Det er jo en tendens til at det svinger litt i landsbygda, slik som det gjør i byen også. ... En ting som kan få mer liv i langrenn (...) er jo at aktivitetsnivået ut i naturen øker, (...) at foreldrene tar med seg ungene på tur er en viktig faktor. En viktig faktor som trener er at man klarer å bygge opp slik at man får igjen for de timene man legger ned for de utøverne og miljøet. (Trener, Småklubb)

Ildsjelene man har i samfunnet har enormt høy kulturell kapital og de er en viktig ressurs for miljøene som Treneren snakker om. Problemet er at hvis en slik periode med mindre deltakelse foregår over lengre tid så vil disse ildsjelene etter hvert bli gamle og miste motivasjon for å drive miljøet. Dette gjør at slike klubber er enda mer avhengig av at foreldre og frivillige blir etablert i miljøet slik at de kan øke den kulturelle kapitalen innenfor feltet og ta mer ansvar.

4.2 Hvilke tiltak kan hjelpe til mot mindre deltakelse og mer frafall?

På slutten av intervjuene ville jeg høre med deltakerne om hva de tenkte rundt løsninger og tiltak som kan gjøres mot tendensene. Det er vanskelig å løse slike problemer helt, men diverse tiltak kan gjøres for å forebygge.

Jeg tror jo et veldig konkret tiltak er å få kjørt foreldrene i en rolle inn i miljøet der det stilles forventninger til dem. Her kan de være med på dugnad, vertfall to ganger i året, og her kan de være i kontakt med de andre foreldrene. Så tror jeg at rekrutteringsprosjekt som vi har forhåpentligvis der ting skjer lokalt for alle slik at det ikke blir langt å kjøre og på samme måte at utøvere blir kjent med andre utøvere fra andre klubber. Det tror jeg vil hjelpe idretten på lang sikt. At utøverne har kjennskap

til hverandre, det er jo litt det miljøet i sonene som er viktig, at man legger til rette for dette. (Leder, Krets)

Også her ser vi at foreldre går igjen som en antatt årsak til frafallsproblematikken og mindre deltakelse. Da kan et av de viktigste tiltakene være å få inkludert foreldrene mer. Det å gi foreldrene mulighet til å øke sin kulturelle og sosiale kapital innenfor feltet vil gjøre dem tryggere til å ta mer ansvar. På denne måten kan de konvertere den sosiale kapitalen for eksempel ved å utnytte miljøet for å være med på kurs. Lederen trekker også fram et rekrutteringsprosjekt som skal hjelpe i utøvernes lokalmiljø slik at foreldrene slipper å bruke så mye ressurser på kjøring. Dette prosjektet har også som mål å få utøverne til å bli bedre kjent på tvers i kretsen, slik at utøverne kan bygge opp en høyere sosial kapital. Dette vil gjøre det tryggere for mange unge.

Jeg tenker egentlig at det skal være tryggere å satse. (...) Som jeg ser det er det mange som faller av fra 15 til 16 og fra junior til senior. (...) Det er ikke så trygt å satse, så hvis kommunen eller kretsen klarer å støtte disse utøverne med utstyr osv. ville gjort det mye tryggere å satse. Nå driver de og jobber med å få til et seniorkretslag og at det er for alle og ikke bare de som er god nok så kommer inn. ... Dette hadde gjort det mye lettere fra junior til senior (...) slik at man ikke blir overlatt for seg selv. (Utøver, Storklubb)

Utøveren peker på at det burde være tryggere å satse, spesielt med tanke på økonomisk kapital i overgangen til junior og senior. Det finnes flere tiltak som allerede brukes for å gjøre det lettere med utstyrs kostnad, for eksempel byttekvelder og lån av utstyr. Et annet tiltak kan være at kommunene eller kretsen støtter utøvere som er villig til å satse, noe som finnes i begrenset omfang, blant annet som talentstipend. Det er bare et fåtall av utøverne som gir denne muligheten. Kanskje burde det være en mer generell ordning som favner bredere.

Det som er det viktigste tiltaket mot at det kan være en dyr idrett for mange er å spre kompetanse på å ta vare på utstyret, for da kan utstyret være like godt om 10 år. Det er alt for mye utstyr som taper seg fordi det ikke blir passet på, det er jo ikke dyrt å passe på det. Men bare det å vite hvordan man skal passe på det. På dette viset kan man halvere utgiftene. Det hender jo det er noen byttekvelder på utstyr litt over hele landet. ... Jeg har vært med i kretsen og smurt og der har vi med i avtalen at vi skal holde smørekurs for kretsene våre. Dette hadde vi ganske mange av i de første årene. Da benyttet vi sjansen for å snakke om egenskapene til ulike ski. Slike kurs har ikke blitt

holdt i det siste og da forsvinner kunnskapene nedover til foreldrene som helst skulle hatt den kunnskapen slik at de ikke kjøpet unødvendige ski. (Trener, Småklubb)

Treneren i likhet med Utøveren snakker om tiltak for dyre kostnader i langrenn. Et viktig poeng som legges frem her er at utstyret i langrenn kan vedlikeholdes og være like bra, om ikke bedre lenge etter at de ble kjøpt. Om man gjennom kurs og andre måter kan få gitt denne kunnskapen til foreldre og utøvere sier Treneren at man kan halvere utgiftene. Problemet er at slik kunnskap ikke er lett å få tak i, og som Treneren forteller så har ikke slike kurs blitt avholdt de senere årene. Dermed forsvinner denne kunnskapen. Her har man en reell mulighet til å kunne spare mye økonomisk kapital ved å øke den kulturelle kapitalen og kunnskapen rundt temaet nytt og gammelt utstyr.

I kretsen har vi et soneprosjekt som er et rekrutteringstiltak og et frafallforhindrende tiltak vi håper skal fungere på sikt. Det gjør vi for 11-16 år. (...) I tillegg så følger vi opp jentene litt ekstra, jentesamlinger er noe vi prøver å avholde. Jentene er litt mer sosialt anlagt og de har litt mer behov for sånne arenaer å møtes på. Vi ser at det er definitivt der frafallet er størst. (Leder, Krets)

Her kan vi se litt på kjønn som ulikhet. Det legges til at jenter er mer sosialt anlagt, de har mer behov for at det skal være et miljø med andre jenter slik at det blir trygt og morsomt for dem å drive med langrenn. Vi kan se dette i sammenheng med den sosiale kapitalen hvor nettverket av venner man har rundt seg er veldig viktig i denne konteksten. Dette er også viktig for gutter, men i skilmiljøet har det blitt lagt vekt på å avholde jentesamlinger på grunn av frafallet man har sett.

4.3 Mine funn og tidligere forskning

I følge Nordølum (2019) er fasen hvor utøverne blir juniorer, et punkt der mange utøvere velger å slutte med langrenn. Ifølge klubblederne er det også i denne fasen av utøverlivet at det skjer en endring i treningen, som går fra lekpreget til mer systematisk og tradisjonell langrennstrening med fokus på prestasjonsutvikling (Nordølum, 2019, s. 77). Dette kommer også frem i intervjuet med Utøveren, hvor det påpekes at overgangen fra junior og videre til senior er krevende for mange. Det er ikke like trygt for alle å satse og mange velger heller å starte med for eksempel studier. I Nordølum (2019) sin oppgave blir også dette nevnt, at utøverne trenger trygghet og forutsigbarhet (Nordølum, 2019, s. 77). Det er viktig at man ved disse overgangene har opparbeidet seg en høy sosial kapital innenfor feltet, at man har mange

støttespillere i form av andre utøvere/venner, foreldre og trenere slik at trygghetsfølelsen kan styrkes.

Et punkt som tilsynelatende har fått mye oppmerksomhet i media eller den generelle debatten i skimiljøet er utstyr (Nordølum, 2019, s. 81). I klubbene som har vært med i prosjektet til Nordølum (2019) kommer det frem at denne utfordringen ikke er så stor. Dette kan komme av at klubbene har gode rutiner og ordninger som sikrer at utøverne har oversikt over utgiftene. Det er selvfølgelig vanskelig å si hvor stor faktor dette har å si for hvorfor noen velger å slutte med langrenn, men det kommer frem flere ganger i dette prosjektet at foreldre er nødvendige for å støtte den økonomiske kapitalen til utøverne.

4.4 Frafall – et overvurdert problem?

Det er en kjent sak, både i Norge og internasjonalt, at deltakelsen i organisert idrett synker kraftig i ungdomsårene (Hjelseth, 2016, s. 239). Enkle grunner som at idretten ikke er like gøy lenger, større krav til prestasjoner, interesser innenfor andre retninger er noe av de grunnene som kommer frem i Seippel (2005) sin rapport. Noen av disse grunnene har sin bakgrunn som idretten vanskelig kan påvirke. Det er veldig naturlig at man i ungdomsalderen gjennomgår mye endring på kort tid, interessene forandrer seg også og man kan tenke seg at en del av ungdommene går lei. Ser vi tilbake på grafene fra innledningen kan vi se antydning til hvordan aktivitetstallet går i bølger, noen år øker det, mens det i andre år minker. Dette er jo et fenomen man kan se med et mer naturlig syn. Det betyr selvsagt ikke at man skal slutte å jobbe for å holde ungdommen lengre i idretten, men at enkelte medieoppslag kan virke litt i overkant dramatisk gjør nok at det hele blir sett på med negative tanker i etterkant.

5.0 Avslutning

Dere har nå fått et innblikk i intervjuene mine og diskusjonen som har belyst temaer innenfor Bourdieus sine teorier om kapitalbegrep og ulikhetsdimensjoner. Det at det finnes ulikheter i langrennsmiljøet her i Norge er det ingen tvil om, men dette trenger ikke å påvirke i så stor grad om man kan drive med langrenn eller ikke. Trekker vi frem problemstillingen som ble stilt i innledningen, «hvordan kan vi forklare tendensen av økt frafall og mindre deltakelse i langrenn, og hvilke tiltak kan brukes for å forebygge dette, basert på hvordan aktører i langrennssporten ser på dette og i lys av Bourdieus sine teorier om ulikhetsdimensjoner og kapitalbegrep?», ser vi store fellestrekk i tidligere forskning og hos informantene.

Tidligere forskning peker på at årsaker til frafall fra organisert idrett kan være, at idretten ikke er like gøy lenger, større krav til prestasjon, og at utøverne får andre interesser. I min studie ser vi at dette også er relevant for langrenn, spesielt andre interesser i form av andre idretter. Dette kan tenkes at allsidige utøvere tilegner seg høyere former for kapital innenfor andre idretter enn langrenn, noe som til slutt resulterer i at de velger bort langrenn fordi disse utøverne trives bedre i andre idretter. Noe annet som tidligere forskning, spesifikt innenfor langrenn peker på, er overgangene til junior og til senior. Her ser vi at klubbene jobber hardt for å gi trygghetsfølelse i disse overgangen slik at utøverne skal tørre å satse. Dette kommer litt frem i min studie, hvor en av informantene mener at det for mange virker å være tryggere å gå til andre områder fordi det ikke er trygt nok å satse. Det er da viktig at man legger til rette for at utøverne kan få opparbeidet enn større sosial kapital slik at det kan bli tryggere å satse.

Videre har jeg selv gjort funn i dette prosjektet som jeg vil sette større fokus på. Foreldre er en enorm ressurs for idrettslag gjennom frivillighet, dugnad osv., men de er også viktige ressurser for utøverne. De fungerer som den økonomiske kapitalen hos utøverne til kjøp av utstyr og for å delta i og reise til konkurranser. Det er da en fordel om foreldrene har en viss grad av kulturell og sosial kapital innenfor feltet, men om de er helt nye til langrennsmiljøet er det desto viktigere å få dem inkludert slik at de etter hvert kan opparbeide den kulturelle og sosiale kapitalen. Dette er enormt viktig for å kunne holde flere utøvere lengre i langrennsmiljøet. Her ser vi tydelige skiller mellom klassene Bourdieus beskriver. At foreldre tilhører ulike klasser innenfor feltet på grunn av mengdene til både økonomisk, kulturell og sosial kapital er med på å påvirke om barn og unge deltar i langrenn og hvor lenge ungdommene holder seg aktive i idretten.

Jeg har gitt et lite innblikk i ulikheten kjønn, hvor jenter påpekes å være mer sosialt anlagt enn gutter. Slik langrennsmiljøene er organisert er det viktig at utøverne har andre utøvere rundt seg som de kan sosialisere seg med, uansett om man er gutt eller jente. Guttene blir kanskje litt mindre avhengig av dette når man blir eldre. Det er da viktig at jentesamlinger og slike tiltak blir overholdt av kretsene slik at vi kan forebygge frafallet på jentefronten.

Av andre tiltak som er gjort rede for i dette prosjektet er blant annet, rekrutteringsprosjekt for å bedre idretten lokalt, samt å øke bekjentskapet for utøverne på tvers av kretsene. Økonomisk støtte fra kommune og krets, og økning av kunnskap innenfor feltet for foreldre og utøvere kan bidra til å hjelpe folk i langrennsmiljøet til å øke sine kapitalformer og forebygge deltagelse og frafall i langrenn.

6.0 Referanseliste

«Datamateriale Norges Skiforbund», hentet fra:

https://ntnu.blackboard.com/bbcswebdav/pid-891325-dt-content-rid-25481914_1/xid-25481914_1

Ekeland, H. & Rognerud, A. (2018, 2. januar). Nasjonalsporten som mistet barna. *NRK*.

Hentet fra

<https://www.nrk.no/sport/xl/nasjonalsporten-som-mistet-barna-1.14820478>

Heggdal, H. T. (2015, 11. november). Frafallet er ditt ansvar! *Trønderavisa*. Hentet fra

<https://www.t-a.no/sport/2015/11/09/Frafallet-er-ditt-ansvar-11789574.ece>

Hjelseth, A. (2016). Frafall i ungdomsidretten – et overvurdert problem? I Strandbu, Å. (red.), *Ungdom og idrett*. (1.utg, s. 232-246). Oslo: CAPPELEN DAMM AS.

Iversen, M. (2019). *Sosiale ulikheter og frafall fra organisert idrett*.

(Bachelorgradsavhandling, NTNU). Hentet fra:

<https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2613669/no.ntnu%3ainspera%3a2264919.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Myrli, T. R. & Mehus, I. (2015) Ulikhet i rekruttering og frafall i den organiserte idretten i Trondheim. *Tidsskrift for ungdomsforskning*. 15(1), 51-77. Hentet fra

<https://journals.hioa.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1598>

Nadim, M. (2015). Generalisering og bruken av analytiske kategorier i kvalitativ forskning. *Sosiologisk tidsskrift*. 23(3), 129-148. Hentet fra

<https://www.idunn.no/st/2015/03>

Nordølum, E. U. (2019). *Frafall i langrenn – et klubbperspektiv*. (Mastergradsavhandling, Norges idrettshøgskole). Hentet fra:

<https://nih.brage.unit.no/nih-xmlui/bitstream/handle/11250/2603819/Uhlig-Nord%c3%b8lum%20E%20v2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Norges idrettsforbund. (2020). Ungdomsidrett. Hentet fra

<https://www.idrettsforbundet.no/tema/ungdomsidrett/>

Seippel, Ø. (2005). *Orker ikke, gidder ikke, passer ikke? Om frafallet i norsk idrett*. Hentet fra

http://www.seippel.no/ISF_OrkerIkkeGidderIkke.pdf

Sæther, E. O. (2018, 26. mai). Unger har ikke råd til å være med i idrett. *Dagbladet, Sport*.

Hentet fra <https://www.dagbladet.no/sport/na-straffes-de-klubbene-som-bare-slippertil-unger-fra-rike-familier/69840036>

Thing, L. F & Wagner, U. (2016). *Grundbog i idrætssociologi* (2. utg.). København: Munksgaard.

Tjønndal, A. (2017, 2. mai). I Skjæringspunktet mellom sosiologi, idrett og samfunn. Hentet fra

<https://sosiologen.no/tidsskrifter/norsk-sosiologisk-tidsskrift/i-skjaeringspunktet-mellom-sosiologi-idrett-og-samfunn/>

Vil du delta i forskningsprosjektet «Deltakelse og frafall i langrenn»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på deltakelse og frafall i langrenn. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet er å se på hvordan vi kan forklare rekruttering/deltakelse og frafall i langrenn i lys av forskjellige ulikhetsdimensjoner som bygger på teorien om kapitalbegrepet til Pierre Bourdieu. Dette er en bacheloroppgave i samfunns- og idrettsvitenskap gjennom NTNU.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Institutt for sosiologi og statsvitenskap er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget er plukket ut med utgangspunkt i de med mye erfaring innenfor langrenn. Trenere, ledere og utøvere i langrenn står sentralt for hvordan jeg skal kunne sette ord på min problemstilling. Tre personer vil få denne henvendelsen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i mitt prosjekt, innebærer det at du deltar som intervjuobjekt for meg. Intervjuet vil inneholde sentrale spørsmål om deltakelse og frafall i langrenn: «hva tror du er grunnen til at færre velger å delta i langrenn?» samt noen personlige spørsmål om deg og langrennsmiljøet: «hvor lenge har du vært i din klubb/lag/forbund?». Dine svar vil bli tatt opp gjennom et lydopptak som eksklusivt vil bli brukt bare for dette prosjektet. Transkriberingen av intervjuet vil foregå på en datamaskin uten internett, som vil sikre full anonymisering av deg som informant. Intervjuet vil vare i 30-40 minutter.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- De som vil ha tilgang til dette prosjektet er NTNU institusjon for sosiologi og statsvitenskap, Arve Hjelseth (veileder) og Hans Olav Dahl (student).
- Data fra intervjuet vil som nevnt bevares på en egen pc uten tilknytning til internett for å sikre at kontaktopplysninger blir utelukket i den redigerte dataen. Navn og andre personlige opplysninger vil erstattes med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Denne informasjonen vil også bli slettet etter at datamaterialet er anonymisert.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene slettes når prosjektet avsluttes, noe som etter planen er 08.05.2020. Lydopptakene vil også bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene.
- å få rettet personopplysninger om deg.
- å få slettet personopplysninger om deg.
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra institutt for sosiologi og statsvitenskap har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Student Hans Olav Dahl ved NTNU (telefon 99409256): hansodah@hotmail.com
- Veileder Arve Hjelseth ved NTNU: arve.hjelseth@ntnu.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Hans Olav Dahl

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet **Deltakelse og frafall i langrenn**

og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca.
08.05.2020

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

8.0 Vedlegg 2

Intervjuguide bacheloroppgave

Åpningsspørsmål

1. I hvilken periode drev du med langrenn? (Aldersgruppe, fra alder til alder)
2. Hvor lenge har du vært i din klubb/lag/forbund?

Personlige spørsmål

3. Har du hatt kompiser som har vært med og deltatt sammen med deg, i så fall kan du fortelle litt om hvorfor de sluttet?
4. Kan du fortelle litt om hva som fikk deg til å begynne med Langrenn, hva motiverte deg til å fortsette å drive med langrenn? (foreldre, venner?). Kan du fortelle litt om hva du bidratt med i langrennssporten? (**Relevant for trener/leder**). Kan du fortelle litt om hvorfor sluttet du med langrenn? (Kommer an på om personen har sluttet eller ikke). **Evt. faktorer: personlige/idrettslige ambisjoner, venners deltakelse eller frafall, kostnader, prioritering i forhold til skole/venner.**

Frafall og deltakelse

5. Et relevant tema som nå har kommet inn i lyset de siste årene er rekruttering i langrennsmiljøet og frafall. Hva tror du er grunnene til at færre velger å delta i langrenn? Hvorfor tror du folk slutter å være med på organisert langrenn (organiserte treninger og konkurranser)?

Mulige forklaringer som kan være fint å nevne hvis ikke intervjuobjektet kommer inn på temaet.

- **Lite snø**
 - **Mindre interesse for organisert/faste treninger**
 - **For dyrt/for komplisert med alt utstyret – sosioøkonomisk**
 - **Tanker om fremtidens langrenn**
6. Hvordan opplever du denne tendensen, mindre rekruttering og mer frafall? Og hvordan merkes dette ved din klubb/lag?
 7. Oppfatter du at foresattes er ressurssterke, at de har interesse for å følge opp barn/ungdoms deltakelse? Er det noen grupper her som skiller seg ut?

8. Hvilke trenere har laget/klubben, er det foreldre eller er det trenere med god kompetanse? Er det formelle kvalifikasjonskrav? Eventuelt hvilke?

Tiltak for/mot deltakelse og frafall

9. Hvilke løsninger tror du kan hjelpe til for å minske tendensen av dårligere rekruttering og mer frafall?
10. Hvilke tiltak gjør din klubb/lag?
11. Hva gjør dere i de periodene der det er lite snø?